

„Sütik”

E. LENDERI GYMNAASIUMI ÕPPURAJAKIRI
ILMUB KORD KUUS

Nr. 3

Veebruar

1937

SISU.

Eesti väele	<i>Metsadevaim</i>
Vabaduspäevaks	<i>Evi Sooman</i>
Kuidas isa tõi vabaduse	<i>Hetra</i>
Mälestus ühest suvipäevast	<i>M. K.</i>
Valgenool	<i>Karin Kangro</i>
Sügis	<i>Evi Laks</i>
Talvel	<i>Valeeria Villandi</i>
Torm	<i>Karin Valdov</i>
Aleksander Puškin	<i>Helga Horm</i>
Adolf Vedro jutustab oma teosest „Jaani tulemine“	**
Fotograafia ja õpilane	<i>Maia Andrejev</i>

Eesti väele.

METSADEVAIM, I lk. kl.

Hei! Elagu julge Eesti vägi,
kes endal' kuldse vabaduse võitis,
kes kindel on nii nagu raudne mägi,
kes võitjana Tallinna väravasse sõitis.

Hei! Hoidke kokku, Eesti mehed,
ja ärge lendke laiali,
nii nagu sügisesed lehed,
vaid hoidke kokku alati!

Vabaduspäevaks.

EVI SOOMAN.

Vabaduspüha. 24. veebruaril sinimust-valge lipu all seistes tunneme kõik seda suurt, vaimustavat ja võimsat, mis peitub selles sõnas. Kui palju igatsusi ja kannatusi, jõudu ja sitkust on eestlane selle eest ohverdanud, et nüüd aasta-aastalt võime pühitseda vabaduspüha — kogu meie rahva ühist sünnipäeva.

Rasked kannatused ja suur rõõm seovad inimesi kõige tugevamalt, lähendavad neid kõige enam üksteisele. Kannatustest kasvanud ühistunne andis väike-searvulisele rahvale kangelasliku jõu võimsa vastase võitmiseks — iseseisvuse saavutamiseks; ühine rõõm, tänu ja vaimustus aga näitavad, et meie seda hinnata oskame. Oleme alati uhked kangelasile, kes võitlesid meile oma vaba isa-

maal! Oleme uus põlv, kes tahab näidata, et suudame lunastada kõigi võitlemiste tasu — viia edasi eelmise põlve alustatud tööd ja sihid. Ja kui vahel näeme, et vanemad on nagu väsinud kõigest loovast rahvuslikust lööst, siis tahame meie, noored, erilise innu ja tahtega asuda nende asemele, tahame anda kogu oma tööle ja tegevusele mõtte ja sisu — mineviku õppetundide ja oleviku kogemuste varal leiame selleks õige tee. Meie isamaa ei ole veel lõplikult valmis ega võigi saada täiesti väljakujunenuks, sest kus on elu ja arenemine, seal ei saa olla seismajäämist ega tegevusetust. Vaid ikka töö ja rühk päevast päeva, põlvest põlve. Indu ja jõudu selleks!

Kuidas isa tõi vabaduse.

See oli kevadepoole talve. Südapäeval päistis päike juba üsna soojusti, aga öösel külmetas, nii et katuseserv oli hommikuti kõlisevate jääpuradega palistatud, sealt väike Jannu neid mänguasjaks murdiski.

Üldse oli Jannu jäetud enese hooleks. Päevad läbi kelgutas ta väljas ja mängis jääpuradega, mis olid ta ainsad mänguseltsilised, sest õeke oli liiga väike õues mängimiseks. Tuhanded lahendust nõudvad mõtted liikusid poisikese pääs.

Jannu ei saanud aru, miks vanemad inimesed nii hirmus tõsised on, miks nad alati nii ärevalt kõnelevad, kui külavahel kokku saavad, ja miks ema õhtuti Taeva-isa palub ja teda, Jannutki, palvetada käsib.

Jannu armastab ju Taevaisa, palub teda niikuinii igal õhtul, aga talle ei meeldi niisugused palved, nagu palub ema ja milles kõneldakse sõjast ja surmast.

Jannu kõneleb Taevaisaga nagu oma pärisisaga, kes öeldakse olevat sõjas. Taevaisale räägib ta oma päevastest juhtumustest: kui pika liu ta täna keldrimäelt laskis, kuidas lõppes lumesõda naabri Eeduga ja et väike õeke juba paar sammu käia oskab. Jannu arvab, et kui ta sellest Taevaisale jutustab, et siis pärisisagi teada saab, mida on Jannul talle öelda. Ja emaga ei saa ju rääkida sõjast ega millestki, kohe kas hakkab nutma või ütleb: „Jannu, ole hää poiss ja kiiguta õekest.“ Ja Jannul on ometi muudki tegemist.

Agas ühel päeval tulid võõrad mehed külla ja tõid naabri Juhani sõjast tagasi. Jannu läks emaga ka naabrile. Sääli oli palju inimesi koos. Juhan lamas selili kirstus, käed risti rinnal ja ei liigutanud

end üldse. Jannu tahtis Juhanile öelda, et tõusku omeli üles, neil on võõraid, aga siis luges kooliõpetaja paar salmi, rahvas laulis, ja Jannu taipas korraga, et Juhan oli surnud. Surnud — see lähendab, et Juhan oli läinud Taevaisa juurde, seda teadis Jannu. Ja tal oli korraga nii hää meel, et nüüd on Juhan sääli ja räägib Taevaisale võib-olla Jannustki, kui hää poiss ta on. Õekest ta küll alati hoida ei iaha, ema sõna aga kuulab alati. Seda käskis isa, enne kui ta sõtta läks. — Siis rääkis kooliõpetaja Juhanist, aga Jannu arvas, et tema räägiks veel palju rohkem! Seda oleks kooliõpetaja tingimata pidanud üttelema, et Juhan oskas kõige paremaid kepphobuseid teha ja kõige ilusamaid lugusid vilistada. Õpetaja aga rääkis, et Juhan on kangelane, kelle mälestus igavesti püsima jääb, et Juhan on oma elu vabaduse eest andnud.

Koduteel ema jälle nuttis, ja Jannu küsis, et kas meil nüüd on vabadus. Ema ütles, et on küll Eesti Vabariik, aga vabadust veel ei ole, isa läks vabadust tooma.

Nüüdsest pääle hakkas Jannu ootama, millal tuleb isa vabadusega. Mis asi see vabadus oli, seda Jannu õieti ei teadnud, aga et see midagi õige ilusat oli, seda võis Jannu järeldada juba teiste näoilmeist, kui nad sellest rääkisid.

Nüüd oli ema rõõmsam, naerataski vahete vahel, ja ühel päeval ütles ta: „Jannu, sa jääd nüüd paariks päevaks tädiga. Hoia õekest. Mina lähen isale järele.“ — „Ja isa toob vabaduse!“ hõiskas Jannu.

Kolmeks päevaks jäi ema ära. Sel ajal pidas Jannu õekesega pikki kõnelusi va-

badusest ja sõjast. Õeke ei vastanud Jannule midagi, kilkas vaid ja siputas tillukesi jalakesi. „Küll ta on ikka veel rumal,” arvas Jannu, „ei oska veel rääkida. Ja ega ta vist isagi ära ei tunne, kui ta tuleb.“

Aga ühel õhtul — lädi oli Jannu juba magama pannud — kuulis Jannu eestois ema ja ühe mehe häält, kuulis, kuidas Mari, nende tüdruk, kiljatas: „Peremees tagasi!“

Jannu sai aru, et isa on tulnud. Kärmeisti tõusis ta voodis püsti ja hüüdis: „Isa!“ Uks avanes ja sisse ruttas päris võõras mees, habemega ja kasukas. Aga habetunud näost vaatasid isa silmad,

hääd naervad silmad, kui ta Jannut süles.

Ja Jannu südamesse tuli niisugune hää kerge tunne, ta oleks võinud kasvõi õekese selle häämeelega unest äratada — isa oli ometi tulnud! Ja mingi tume aimdus asus Jannu teadvusse, et vabadus, mille isa kaasa pidi tooma, asus siinsamas toas, ümberringi kõikjal, isa naeratustes, isa kallistustes.

„Isa, kui mina suureks saan, kas ma tohin siis ka vabaduse järele minna?“ küsis Jannu end isa vastu surudes. „Sinul tuleb seda hoida, poja,“ ütles isa.

Uksekünnilisel aga seisis naeratades ema, ja suur rõõm asus ta silmis.

Hetra.

Mälestus ühest suvipäevast.

Akna taga ulub külm põhjatuul. Vihi-sedes krabistab ta vastu akent väikesi jääkilde. Tuul ulub ja ulub. Ta igavene viis ei vaiki. Tuppa hiilib pimedus. Ta tungib esile nurkadest, jättes akna ainukeseks valgeks laiguks toas. Veidikese aja pärast ei saa ka enam akent eraldada tollest hallist pimedusest.

Silmade ees sulab kõik üheks ebamääraseks eimillekski, mis on saadetud tuule monotoonsest mühist. See tuule kord tugevnev, kord nõrgenev laul kannab mind unistuste valda.

Mul on tunne, nagu muutuks tuule ühetasane tone madal viisi õrnadeks helisevateks toonideks. Ning ma hakkasin nagu pikkamööda vajuma kuhugi sooja, mahedalt valgustatud ruumi.

On suvi. Laman lõhnavas rohus. Hiigelsuur rohutirts hüppab mu põlvele ja hakkab viuldamas. Ta mängib oma siri-

sevat viisi, mis kuidagi nii hästi harmoneerib säravalt selge õhuga pärast äikest. Üksikud sääsed tantsisklevad puu all ja nende pirin sulab rohutirtsu lauluga üheks uinutavaks magusaks viisiks. Kuulen neid loodushääli ja tajun siiski enese ümber ääretut vaikust.

Päike paistab läbi igivana õunapuu lehestiku ja külvab mu üle kuldseid värisevaid päikeseplekke. Ämblikuvõrgud ripuvad puu all vikerkaarevärviliste niitidena.

Läbi õunapuu lehestiku silman tükkese suvist sinitaevast, millel sõuavad üksikud lumivalged pilved.

Suvine keskpäev... Ei ühtki inimhinge ümberringi... Ja vaikus.

Mahe tuul liigutab tasakesi lilli sügavas rohus, mille õiekellukesed nagu heliseksid vaikselt.

Siis valitseb jälle rahu. Paistab nagu

hingataks loodus ainult aeg-ajalt tasa. Eemal sõstrapõõsal piiluvad helepunased marjad kelmikalt läbi rohelise lehestiku. Õrnad on need marjad — rohelised veel, vaevalt-vaevalt punaka varjundiga seal, kus päike neid silitanud. Põõsal ülal

aga, kuhu päike kogu päeva oma tulikuumi kiiri saadab, on üks kobar juba tumepunaseks muutunud. Ta püüab end ikka kõrgemale ja kõrgemale upitada, edvistades niimoodi oma ettejäudmisega teistest.

Sügaval rohus sibab kärvesti väike sipelgas. Ta veab kandamit, mis ületab ta keha suuruse kolmekordselt. Aga ta ei väsi. Lõpmatu energiaga, mis nagu ei sobikski selle roidunud, soojustest väsinud meeoluga, rühib ta edasi. Virga sipelga vaalamine tekilab minus ebamugavust. Ah, see vana kass, kes mulle nii laisalt ligi hiilib, tema alles sobib siia laisklema. Ta on mugavusearmastaja, too vana hiirekütt, täna ta küll ainsatki üleliigset sammu ei teeks!

Heidab minust paar sammu eemale päikese kätte maha. Millise piinliku hoolitsusega ta endale kõige mugavamal asendil ei otsi! Keerab enese kokku ja saadab siis ühe pilgu oma rohelistest pilusilmadest,

mis juba unest looritatud, päikese poole. Päike saadab vastuseks mõned kiired mänglema ta mustale läikivale karvale.

Nüüd magab vist juba mu kaaslane. Ta valgeplekiline käpp tuksatab unes. Aga ei! Ta pettis mind, see võrukael! Sest järsku hakkab ta nurru lööma, pannes sinna sisse kogu selle võlu, mis nurrulöömisel võib olla. Nurr-nurr. Soe. Kui hubane on selline kass su ligiduses! Sa tunned ühe olevuse rahustavat ligidust. Ta nurrutamine oma monotoonsusega ja soojusega ajab vägisi silmad kinni. Päike on soe... soe. Nurr — nurr... nurr-nurr... Silmade ees muutub kõik ebamääraseks... roheline... violetne... kuld... ja virvendav, värisev... ja soe, soe...

Tükikese aega ei taju ma enam midagi. Siis on selline tunne, nagu muutuksin kergeks, õhuliseks. Tõusen... tõusen... tõusen. — Mind polegi enam. Siis järsku — langus! Langus kuhugi mõõtmatusse süsimusta kuristikku. —

Siis kuulen jälle akna taga vihisevat põhjatuult. Tuba on juba täiesti pime.

M. K.

Valgenool.

Karin Kangro I-a algk. kl.

Olen suur hobuste sõber. Mul on kodus kuus hobust. Alati jõuluks ja sünnipäevaks saan ma neid juurde. Kuid ühe sain ma päris ootamata. Selle sain siis, kui ma veel natuke haige olin. Selle kinkis mulle keegi tuttav. Hobuse nimeks panin Valgenool. Tegin ka hobusele talli. Enne kui ma Valgenoole talli asetasin, tutvustasin teda teiste hobustega, kelle nimed on Välejalg, Leidus, Kuldakapja Kõrvikene, Lakja, Kivijalg ja Hõbekel-luke. Aga Valgenool oli kõige ilusam. Kui

nädal oli möödas ja mina lugesin õhtul matemaatikat, tuli mul himu Valgenoolt ära süüa. Sosistasin tädile kõrva: „Ole vait, Valgenool magab! Nüüd kindlasti ma süüa söön ta ära. Tingimata ei tunne ta valu“. Aga mul oli nutt juba kurgus, ilma et ma märkasingi. Tädi sai ühe jala, õde sai pea ja mina, mis järele jäi. Aga nüüd ma pean ütleva, et Valgenool ei olnud elav ega puust hobune, vaid oli martsipanist.

Sügis.

EVI LAKS, II algk. kl.

Tuul puudelt lehti raputab
ja metsaski puid painutab,
ning väga kurb on päikene,
ta paiste nukker, ähmane.

Kord paistis päike soojusti,
siis tärkas mullast lilligi.
Nüüd aga soojus ära kaob
ja päike sügist rüpest välja laob.

Talvel.

VALEERIA VILLANDI, I kk. kl.

Kelgutajaid terve vägi,
hüüdeist aina rõkkab mägi.
Kelgud lend'vad viu ja vops,
mõni pähegi saab kops.

Aeg ju hilisemaks jääb,
kelgutaja koju läheb.
Sääl teeb ema talle ruttu,
et ta kärmesti poeks tuttu.

Teisel hommikul ta jälle
läheb õue — teeb seal lumepalle;
lumememme valmis saab,
jälle kelgutama läheb.

Teisi lapsi tuli juurde —
julukõminat sa kuule!
Viimaks ära väsib laps,
läheb koju tips ja taps.

Torm.

Karin Valdov IV-a kk. kl.

Väikese rannaküla äärmisel serval tukub vaikselt õhturahu armetuna ja üksikuna seisv kalurionn. Midagi liikumatult rasket lebab õhus, meri lainetab ähvardavalt ja aegajalt rebib tuulehoog raagus puid. On märgata tormi lähenemist.

Onni akna all seisab noor kahvatu naine, pilk suunatud murelikult üle lainetava veevälja, mille kohal laiub taevast — sügavhall ja pilvine. Ta ootab, ootab isa ja venda, kes on paadiga merel.

Hämarneb üha enam. Lained suurenevad, tuul tugevneb ja taevast kattub tihedate mustade pilvedega. Rahutult veereb laine laine järele liivasele kaldale, vaikne sosin käib üle veevälja — laine teatab lainele võitluse algusest. Meresüda tuksub rahutult, kiirelt, iga piisake temas tuksub ja tuikab, metsikud värinad ja võitluseaim läbivad hõbehalle vooge.

Valgeid saledaid merilinde tõuseb hämarikku kadudes vahuste laineharjade taha. Nende tee viib üle hämaruses kerkivate hõbehallide voogude, üle kauguste — edasi otsatusse... Edasi, ikka edasi — teejuhiks valged laineharjad...

Äge tuulehoog raputab onnikest kaldal. Naine kuuleb, kuid suured rasked vihmapiisad aknaruutudele langevad ja tunneb ennast läbivat külmi värinaid. Taas suunab ta merre oma suured silmad, millesse hirm vajutanud oma tuhmunud pitsati, otsides lainetemõllust ainsatki tumedamat täppi. Näha pole muud kui määratut lainetavat veevälja, mille vahuste harjade taha on mattunud silmapiir. Kõrged vahutavad vood tõusevad ja langevad vastu kallast, et taas kohisedes merre tagasi langeda. Kõrgest taevaalaotusest kajab vastu lainete võidutsev hümn ja naine tunneb, kuid see kohin tahab matta ta hinge...

Üle hämarunud vette kaikuvad tormihuilged — sinipiisku, valgeid vahutükke pritsib kõrgele. Meri möllab ja kohiseb, lained purunevad vastu liivast kaldaserva.

See kohin on kui appihüüd tuhandete suust, kes all sinivete sügavuses magavad igavikuund, üll kaduvikku vajunud aastasadade pehkinud rüü...

Hämarneb, üha hämarneb, kuni meri on mähkunud pimeduse läbipaistmatusse vaipa. Naine võib vaid kuulda tumedat veekohinat, mis kajab vastu ta hingest metsiku anuva appihüüdena, appihüüdena omaste elu eest.

Väriseva käega süütab ta küünla, mille virvendav vastukaja peegeldub ta silmis kuldsete täppidena. Ta pilk jääb peatuma tumedasse tühjusse, toanurgisse, kus haigutab süngelt igavus...

Küünlatuli heidab hõbedasi laike naise mustale juustepärjale, kui ta põlvitab Juma-laema pildi ette ja tõstab tummas palves silmad, milles tantsisklevad tumedad hirmuvarjud.

Korraga raputab äge tuuleil maja, kustutades küünla. Naine tõuseb ja vajub värides asemele. Läbi pimeduse kostavad summutatud nuuksed, mis aegamisi vaibuvad. Siis ilmub tuppaa hääletu vaikus ja nagu kus-

kilt kaugusest kostab veel mere tumedat kohinat.

Korstnas ulub tuul, vihma piserdub akna-klaasidele. . . Väljas aga vahutab meri, kajakub sireenide huikeid uduseist kaugusist ja kajab kõrgustesse vastu kallast purunevate lainete võimas kohin. . .

Onnikeses, öises pimeduses, lebab rahu-tult naine, kes ootab — ootab asjatult. . .

Aleksander Puškin.

Helga Horm.

Vene luule tõeline looja ning ühtlasi selle suurim kuju Aleksander Sergejevitš Puškin põlvnes isa poolt vanast bojaaride soost ning ema poolt keiser Peeter Suure abessiinlastest soosiku Ibrahim Hannibali perekonnast. Ta sündis Moskvas 6. mail 1799. a., ega olnud lapsena kuigi paljutootav. Õppinud lugema, ärkas temas lugemiskirg, mis ei lahkunud temast enam elu lõpuni. Isa rikkalikus raamatukogus leidis Molière'i, La-fontaine'i, Voltaire'i j. t. teoseid, need kuulusid tema varaseima lektüüri hulka. Poisi esimesed kirjanduslikud katsed sündisid nende mõjul prantsuse keeles. Vastukaaluks välismaistele mõjudele oli esiotsa ainult amm Arina Rodionovna, kelle seltsis noor Puškin veetis sageli suvekuid Moskva lähedal külas. See naine oli haruldast osav vene rahvaluule, eriti muinasjuttude esitaja ja võitis sellega ning oma kiindumusega kasvandikuse viimase südame, nii et see veel täiskasvanuna meeeldi temaga tundide kaupa vestles. 1811. a. astus Puškin tol ajal valitsuse poolt avatud Tsarskoje Seloo lütseumi, mille eesmärgiks oli ette valmistada noori inimesi

riigiteenistuse tähtsamaile ameteile. Õpetus lütseumis ei olnud küll kuigi põhjalik, kuid üsna tugevasti soodustati õpilaste isetegevust vaimsel alal. Puškin, kelle suur andekus neil aastail oli juba ilmne, ei hoolinud palju ametlikust koolitööst, vaid eelistas iseseisvalt tegelda kirjanduslikul alal. Tema toleaeagsed värsikatsed olid kerget, anakreontilist laadi, kuid nende vaimukus lubas autorilt palju oodata. Enamik neist ilmus käsikirjalises ajakirjas, mille kaastöölisteks päälle Puškini ja ta sõbra parun Delvigi oli pärastine riigikantsler Gortšakov ja mitmed teised. Päälle seikluslikku ja naudingurikast koolipõlve pääses Puškin 1817. a. kaardiväeohvitserina lütseumist ja määrati välisministeeriumi ametnikuks. Peterburis oli luuletaja võrdselt agar kirjandusliku ühingu „Arzamas“ liikmena ning päälinna lõbudele andujana, nii et ta sai varsti kuulsaks elupõletajana, duellandina ja valusalt tabavate epigrammide autorina. Viimaste eest ta saadetigi 1820. a. Lõuna-Venemaale, kus ta peatus Kaukaasias ja Krimmis. Teeninud aasta Odessas, sattus ta vastuollu oma üle-

muse krahv Vorontsevigaga — osalt viimase noore abikaasa, osalt Puškini hoolimatute epigrammide tõttu. Seepärast saadeti luuletaja, kes oma toodanguga, m. s. iroonilis-heroilise poeemiga „Ruslan ja Ludmila“ (1820), „Kaukaasia vang“, „Mustlased“ j. t., oli juba saanud kuulsaks, Pihkva kubernangu oma ema mõisa Mihhailovskojesse maapakku. Maapaosolek kujunes tema elupäästeks, sest see takistas teda läbi käimast nende oma sõpradega, kes hiljem dekabristide mässust osavõtu pärast hukati. Ühtlasi toibus kirjaniku vaim maaüksinduses liiga ohtralt vastuvõetud muljeist ning sai mahti sisemiselt süveneda ja kristalliseeruda, laskudes kodumaa ajalosse ja folkloori. Tulemuseks oli ajalooline draama „Boris Godunov“, millega Puškin saavutas kirjandusliku küpsuse. Samal ajal kirjutas ta suure osa oma pääteosest, aadlikihi elu kujutavast värssromaanist „Eugen Onegin“, uuris vene rahvalaule, millest sai ergutust oma meisterlikkude muinasjutude loomiseks ja tootis hulga hiilgavaid lüüriilisi luuletusi. 1826. a. vabastas keiser Nikolai I Puškini maapaost, lubades edaspidi jääda ise tema tsensoriks, ning asetas ta ühtlasi sandarmiülema krahv Benkendorffi valve alla. Puškin asus elama maale isa mõisa ja naitus 1831. a. Moskva kaunitari Natalja Gontšarovaga, kelle mõistus ja vaimsed huvid ei vastanud tema välisele sarmile. Poeedi elu kujunes talumatuks, eriti pärast seda, kui ta oli kolinud Peterburi. Tema vaim arenes järjest süvenemisteed: ta lõi vene proosale kindlad alused jutustustes „Kapteni tütar“ (1833), „Padaemand“ (1834), kirjutas oma monumentaalseima poeemi „Vaskratsanik“ (1833), rea muinasjutte värssides, draamasid värssides — „Mozart ja Salieri“ (1832), „Ihnus rüütel“ (1836) ja geniaalseid lüürika-tooteid. Intrigide tagajärjel, mis olid seotud Puškini naise nimega, toimus veebruaris 1837 duell diplomaat Georges d'Anthès'i ja poeedi vahel, milles viimane sai surma-

valt haavata. 10. II 1837. a. heitis ta hinge ja tema põrm viidi ta kodumõisa Mihhailovskojele lähedale Svjatogorski kloostrisse. Puškin suri oma võimete tipul, ajal, mil ei tundunud enam olevat ülesandeid, millega ta poleks saanud toime.

Vene luules on Puškinil domineeriv seisukoht. Oma hääbumatu täiuslikkuse, sisu ja vormi absoluutse tasakaalu tõttu võib Puškini toodangut kõrvutada Shakespeare'i ja Goethe omadega. Tema looduselähedane, hingeliselt terve luule jätab mulje, nagu ei oiekski luuletajal olnud raskeid kahtlusi ja siseheitlusi. Kõik vastuolud temas on sulatatud nii erakordselt harmooniliseks tervikuks, et nad ei riiva nii hõlpsasti lugeja pilku. Ta tundub päikeselisena, päevkirjana. Puškini skaala on haruldaselt lai, kuid üldiselt on selles ülekaalus normaalne inimsus. Häa ja halb kuuluvad sellesse võrdset, ja me saame mulje, et ainult nende elementide ühinemisest ja koostööst kujuneb täiuslik maailm. Hoolimata oma tugevast usutundest ei puuduta Puškin oma töödes hinge surematust. Ta elab peamiselt maises maailmas — andumusega siinsetele rõõmu, milu ja valu elamustele. Ta hindab kõike, mida elust saab, ning teda lepitab mõte elu edasikestmisest siis, kui tema ise on hävinud. Puškinis on alles ärkava rahva hommikvärskust, kuid ka kõrgeimat kultuuri. Ta tungis erakordselt sügavalt kultuurrahvaste kirjandusse ja sulatas kõik omandatu ühtlaseks ja omapäraseks tervikuks.

Puškini luule vormis püsib alati klassiline kooskõla, ta ei salli ebaselgust ega uduust ka väljenduses. Kaasaegselt vene kõnekeelest lõi ta enesele rikka kõlalise diktsiooni, mis veel tänini, mil möödunud 100 a. tema surmast, on jäänud püsima vene poeetide õpetlikema ja ergutavaima eeskujuna.

Puškini poeeme ja luuletusi on rohkesti eestindatud, kuid nagu enam-vähem kõik luule, on ka tema oma tõlkimatu. Tõlkija peab tabama luuletuste „hinge“, looma uue kunsti-

teose, millel oleks aga neidsamu võlunüansse, mis iseloomustavad algupärandit. Puškini juures on see eriti raske vahendite lihtsuse tõttu, millega originaaltekstis saavutatakse kunstiliselt täiuslik mulje. Parima eesti-keelse ülevaate Puškini toodangust annab 1936. a. ilmunud Aleksander Puškini „Valik luulet“, tõlkinud A. Oras, B. Alver, H. Talvik, P. Viiding.

Meie noorema põlve haritlaskonnas ja koolinoorsoo hulgas kahaneb aasta-aastalt isikute arv, kes on keeleoskuse tõttu võimelised vahenditult tutvuma tolle üldnimilikult haarava ja kõrgelt väärtusliku vene kirjandusgeeniuse loominguga, vanemale põlvele on Puškin aga ideaalkirjanikuks.

Adolf Vedro jutustab oma teosest „Jaani tulemine“.

Adolf Vedro

Kohtasime meie tuntud komponisti hr. Adolf Vedrot konservatooriumi ruumes, kus ta tegutseb õpetajana. Juhust kasutades palusime teda jutustada üht-teist huvitavat

ta uuest müsteeriumist „Jaani tulemine“, mis tuleb ettekandele 24. skp. „Estonia“ kontsertsaalis.

Talle omase vastutulelikkusega jutustas hr. Vedro meile alljärgnevat.

„Selle müsteeriumi aluseks on võetud rahva traditsioonid ja sümbolid, mis seotud jaaniõhtuga. Eestlase usk oli seotud kosmiliste nähetega, tema jumaluse mõiste oli kosmos, sügav, alguseta ja lõputa. Päike kui meie ligem taevakeha (peale kuu — öökuninga) oli seotud eluandva, valguse, kõige eest hoolitseva mõistega. Tema, päevaallika töusu ja taandumist pühitses eestlane suurejooneliselt. Päikese sümbolina süüdati tuled, mis kanti koldest, kus seda alal hoiti. Eri-line pühitsemine sai päikesele osaks aga jaaniõhtul, mil ta on kõige kõrgemal, meile kõige lähemal, mil on öö lühim ja päev pikim. Sel ööl võtab Päike-Jaan osa oma rahva (eestlaste) elust, tema muredest, tema rõõmudest. Muul ajal ta käib laias maailmas ringi, ega ole tal palju aega: ööks läheb ta asemesse, mille on valmistanud Hämarik — sigivuse, niiskuseandja ja kosuvuse printsibiikandja. Hämarik kustutab ka päevapärja — hõõguva laterna. Hommikul äratab päikese ja süütab tema laterna tunglast Koit — idee, valguse, nooruse ja rõõmu ning värskuse printsibiikandja. Jaaniõhtul on ka Hämarik ja Koit hetkeks nii ligidal, et saavad sirutada teineteisele käe ja suudelda teineteist. Rahvas nimetab neid noorpaariks, kes ainult jaaniöö, mil päike peaaegu ei kustugi, tei-

neteist palgest palgesse näevad. Muul ajal aga peavad nad truult oma ametit päikese kustutamise ja äratamisega.

Sellel ainestikul on J. Org kokku seadnud libretto „Jaani tulemine“, kasutades seks säilunud rahvaainet ja täiendades seda omalt poolt. Nende õilsate ja sügavate abstraktide väljakujundamise ja elustamise eest võlgne me J. Orule suurimat tänu.

Muusika sellele tööle olen püüdnud kirjutada eestlasele vastava süvenemisega helimaailma kaudu hingeelulistesse kujuteldusse. Kasutasin osalt rahvaviise (kiigelaulus, nuku-, hobuse-, kulli- ja midrilinnumängus), muus osas aga on vabalt loodud muu-

sika, kusjuures esmakordselt on kasutatud eesti keele omapära teadlikult. Pean ütlema siinjuures, et rahvavärss, milles libretto on kirjutatud, annab häid perspektiive meie omamuusika arendamises. Et ta on ilusaim, mida võib üldse välja kujundada, et ta on meie hing — seda teab iga eestlane ise. Ja muusika, mis tema varal saadud, on meie hinge peegeldus.

„Jaani tulemise“ kirjutamisel oli minu sügavaim soov saada muusikat, mis oleks puhkuseks teda kuulavale eestlasele kõigest välist sissetoodust, olgu see siis hää või halb. Oma on kõige armsam. Kui see mul õnnestus, olen endaga rahul.“

Fotograafia ja õpilane.

Maia Andrejev.

Fotograafia mängib õpilase elus palju tähtsat osa, kui kõrvalseisja võiks arvata. Tutvunud lähemalt vanemate klasside õpilastega, leiad, et suur hulk

noorpõlvest, eriti koolielust, ja tuletada meelde vanu, ammu silmapiirilt kadunud sõpru ja seiklusi, mis nende sõpradega ühised!

nende seast on omaette amatöörfotograafid, kes on suure innu ja armastusega selle eriharrastuse juures. See on ju ka ilus ja huvitav harrastus. Kui lõbus on hiljem täiskasvanuna vaadelda ülesvõtteid

Õpilane, kes omab fotoaparaadi, ei või kunagi kurta üksilduse üle koolis: alati on ta ümbritsetud kaasõppurite parvest, kuna kõik igatsevad, et neid jäädvustataks pildile. Koolimajas leitakse

ikka jälle uusi kohti, mis veel pole olnud tagaplaaniks tuntud nägudele. Meie uus avar ja päikeserikas koolimaja annab selleks eriti palju võimalusi. Talvel, kui päike meile harva seda rõõmu valmistab, et korraks pilve lagant välja tuleb, saab ka fotoaparaat puhata; harva mõnel pühapäevasel jalutuskäigul tuletatakse ka teda meelde. Aga niipea, kui kevad läheneb, päevad pikenevad ja valgenevad, on ta jälle suures aus.

Õpilane ja ülesvõtteleparaat on sageli palju suuremad sõbrad kui õpilane ja õperaamat. Suurimat huvi pakub õpilasele meelitada mõnd õpetajat pildile, kas vaheajal, ümbritsetud õpilastest, või mis veel toredam — tunni ajal. Ega see polegi nii kerge: peab valima päeva, kus ilm on päikesepaisteline ja õpetaja tuju samuti, sest kui iga tund antaks luba ülesvõtteid teha, kuidas siis õppimine edeneks! Kui siis kellelgi on hästiõnnestunud ülesvõtte mõnest lemmikõpetajast, peab ta sellest küll mitukümmend kooptiat valmistama: ega keegi taha jääda ilma. Poistekooles saab sel teel väikese va-

heltkasu võtmisega head äri teha, aga tütarlapsed on selleks kas liiga ausad, või pole neil lihtsalt sellist äriavimu.

Ekskursioonid on igale õpilasele suur-sünnuseks ja ka noil korral on fotoaparaat hea kaaslane. Ekskursioonide sihtpunktiks valitakse alati looduslikult ilusad paigad ja muidugi on siis iga õpilase sooviks omada ülesvõtteid kohtadest, kus nad veetnud muretuid tunde eemal kõigest õppimiskohustusist. On ju ka võimalik osta vaateid neist kohtadest, kuid eks ole ikka ülevam tunne ka ise kasvõi ainult väikese tumeda läpina seista suurepärase looduse taustal. Ja oma maitsele vastav valik ja elamused i s e - pildistamisel maksavad ka midagi!

Igat kooliaja sündmust tahaks jäädvustada plaadile. Kõige parema meelega valmistaks küll terve filmi nii tõsistest kui ka lõbusatest silmapilkudest koolielus. Mälestused neist aegadest aga püsivad palju elavamatenä mälus, kui saame neid tekitavaid sündmusi jälgida pildilt, kust nad kunagi ei kustu.

Teateid ja kirjavastuseid.

1. 27. veebr. korraldatakse kooli ruumes tantsuõhtu kolme viimase klassi õpilastele.

2. A. K. I kk. kl. — Luuletus ei ilmu liiga pessimistliku sisu tõttu. Palume edaspidi vormilt sama hääd, aga sisult rõõmsamat kaastööd.

3. A. S. IV-a — „Kuju...” kaldub liiga ühte stiili varemilmunud töödega. Vähem meeleolutsemist, enam reaalsust ja uudsust!

4. Õpil. I algk. kl. — Jutuke liiga nõrk avaldamiseks. Edu edaspidiseks!

Kõikidele kaastöölistele Toimetusele saabunud kaastöö on peaaegu kõik meeleolutsev ja kurvasisuline. Neid töid avaldades muutub meie ajakiri liiga ühekülgseks. Katsuge kirjutada midagi koolielust, ekskursioonidest, matkadest jne., huvitavaid juhtumusi suvevaheajast jne. Kirjutada võib ju nii paljust. Rohkem koolielust! Muidu ei saa ju keegi aru, et „Sütik” kooliajakiri on.

Rohket ja huvitavat kaastööd lootes.

„Sütiku” toimetuse.

Vastutav toimetaja pr. **E. Lukats.**

Päätoimetaja **Heli Toomara.**

|| Illustraator **Maia Sinberg.**

|| Laekur **Helga Horm.**

Levitaja **Vaike Karunga.**

|| Korrektor **Silva Johani.**

|| Kirjatoimetaja **Asta Liik.**

Toimetuse liikmed: **Evi Sooman, Elna Tiideman, Maret Kapp, Elvi Paju ja Virve Eenpalu.**

